

OPONENTSKÝ POSUDOK NA HABILITAČNÚ PRÁCU

Autorka: PaedDr. Katarína Kotuľáková, PhD.

Názov habilitačnej práce: Učiteľ v kontexte požiadaviek rozvoja prírodovednej gramotnosti

Študijný odbor: odborová didaktika

Oponent: doc. RNDr. Jarmila Kmeťová, PhD.

Predmetom oponentského posudku je habilitačná práca PaedDr. Kataríny Kotuľákovovej, PhD., ktorá je habilitantkou habilitačného konania v študijnom odbore 1.1.10 odborová didaktika (38. učiteľstvo a pedagogické vedy) na Pedagogickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave. Podľa vyhlášky MŠVVaŠ SR č. 246/2019 Z. z. o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov a umelecko-pedagogických titulov docent a profesor, platnej od 1. 9. 2019 možno predkladanú habilitačnú prácu charakterizovať, podľa § 1, bod 3 vyššie uvedenej vyhlášky, ako monografiu alebo monotematickú prácu, ktorá prináša nové vedecké poznatky. Oponentský posudok však hodnotí habilitačnú prácu nielen v znení jej priameho obsahu, ale v širšom kontexte, t. j. poznania publikačných výstupov habilitantky, ako aj jej vedeckovýskumnej a inej činnosti známej mi z konferencií, odborných seminárov a osobnej spolupráce.

Habilitačná práca obsahuje úvod, záver a tri hlavné kapitoly. Autorka uvádza v práci 196 informačných zdrojov, ktoré cituje v práci v súlade s platnými normami. Práca spĺňa požiadavky kladené na štylistickú aj formálnu stránku kvalifikačných prác. Štruktúra jednotlivých častí práce je logická, jednotlivé časti na seba nadväzujú. Habilitačná práca tvorí súrodý celok, ktorý prináša komplexný pohľad na vysoko aktuálnu tému, ktorá v súčasnosti rezonuje medzi odborníkmi a učiteľmi predovšetkým prírodovedných predmetov. Autorka analyzuje, prezentuje výsledky výskumov, a následne navrhuje riešenia v mnohých rovinách zvolenej témy. Výskumne ladený prístup k prírodovednému vzdelávaniu hodnotí z pohľadu terminologického, dôraz kladie na učiteľa a na jeho individuálnu koncepcnosť učenia ako rozhodujúceho faktora pre implementáciu výskumne ladenej výučby. Na základe získaných výsledkov výskumov a ich štatistického spracovania autorka jednoznačne deklaruje, že výsledky naznačujú, že systematická výskumná činnosť žiakov má signifikantne pozitívny vplyv, a vedie k zmenám v spôsobe práce a uvažovania žiaka. Pozoruhodná je časť habilitačnej práce, ktorá sa venuje spôsobilosti učiteľov reflektovať svoju činnosť v triede, na faktory ovplyvňujúce schopnosť a mieru sebareflexie. Samozrejme, sebareflexia je zameraná na oblasť schopnosti reflektovať výskumne ladenú výučbu. Autorka v práci v úvodných častiach naznačuje, jej príznačným

opatrným spôsobom, ako by bolo možné pristúpiť ku koncepcným zmenám z pohľadu obsahu aj procesu v chemickom vzdelávaní Štátneho vzdelávacieho programu pre ISCED 2 a 3. Poukazuje, s čím sa plne stotožňujem, že ak chceme zmeniť koncepcné prístupy výučby v chemickom vzdelávaní, je nutné začať so zmenami v prírodovednom vzdelávaní na prvom stupni základných škôl (ISCED 1). Schopnosť reflexie učiteľov autorka hodnotí na základe realizácie kontinuálneho vzdelávania. Definuje niekoľko oblastí diagnostického nástroja, príklady položiek ako aj domény výskumne ladeného prístupu – konceptuálnu, procedurálnu, epistemologickú a spoločenskú. Zaujímavým zistením je, že hodnotenie vlastnej činnosti učiteľa v triede (sebaevalvácia učiteľa) pri riadení výskumnej činnosti bolo učiteľom posudzované signifikantne vyššie ako činnosť učiteľa pozorovaná a posúdená nezávislými odborníkmi (evalvácia).

Tretia kapitola habilitačnej práce je venovaná veľmi významnej oblasti vo väzbe na odborovú didaktiku, a to na dôležitosť prípravy budúcich učiteľov chémie, identifikácii a potenciálu predstáv o efektívnom prírodovednom vzdelávaní. Je to časť výskumnej činnosti habilitantky, ktorá nie je tak zreteľná u výskumníkov. Ich ciele mnohokrát končia pri uvádzaní a interpretácii výsledkov, nezaoberajú sa tak zásadným fenoménom, ktorým je aplikácia zistených výsledkov výskumu do pedagogickej praxe.

V závere habilitačnej práce habilitantka sumarizuje zistenia a interpretuje ich. Formulácie uvedené v tejto časti práce sú dôkazom toho, že práca je výsledkom dlhoročnej vedecko-výskumnej práce autorky, jej schopnosti a tzv. „citu“ pracovať v oblasti pedagogických vied, konkrétne v oblasti transformácie vedeckého systému do systému didaktického.

Dovoľujem si položiť habilitantke nasledujúce otázky:

1. V práci uvádzate, že prerekvizitou k tvorivej práci a kritickému uvažovaniu je priestor, ktorý jednotlivec (žiak) má na konštruovanie vlastného porozumenia a (prírodovedných) konceptov. Čo považujete za nevyhnutné, aby došlo ku konštrukcii vlastného porozumenia okrem Vami uvedenej prerekvizity?
2. Zaujímavá je Vaša formulácia, že „... zmeniť vyučovanie, v ktorého centre stojí pedagóg, na učenie sa, v ktorého strede stojí žiak.“ Ktoré atribúty súčasného vzdelávacieho systému považujete za kľúčové na ich nevyhnutnú zmenu, aby nastala zmena, ktorú uvádzate?
3. Aký je Váš názor, predovšetkým v kontexte Vami získaných zistení, na integráciu prírodovedných predmetov? Poprosím o Váš názor vo väzbe na obsah vzdelávania ŠVP ISCED 2 a ISCED 3A.
4. Z práce je zrejmé, že ste výraznou zástankyňou induktívneho prístupu vo výučbe. Myslite to vo všeobecnosti vo vzdelávaní alebo len so zreteľom na prírodovedné vzdelávanie?

U v BANSKEJ BYSTRICI NIVERZITA MATEJA BELA

FAKULTA PRÍRODNÝCH VIED

doc. RNDr. Jarmila Kmeťová, PhD., dekanka

Tajovského 40 974 01 Banská Bystrica

+421 48 413 82 76

Jarmila.Kmetova@umb.sk

5. Ak by ste mali možnosť zmeniť oblasť chemického vzdelávania a vzdelávania vo vzdelávacej oblasti „človek a príroda“ ŠVP ISCED 2 aké by boli Vaše konkrétne návrhy?
6. Považujete zistenia z medzinárodného merania PISA pre oblasť prírodovednej gramotnosti žiakov SR za relevantné?
7. Aký je Váš názor na vytvorenie väčšieho priestoru pre vzájomnú odbornú diskusiu výskumníkov a pedagógov z vysokých škôl v prospech skvalitnenia vysokoškolskej prípravy budúcich učiteľov prírodovedných predmetov?

Habilitačnú prácu PaedDr. Kataríny Kotulákovvej, PhD. hodnotím vysoko pozitívne. S plnou vážnosťou a rešpektom vnímam Dr. Kotulákovú ako vyzretú osobnosť ako v oblasti pedagogickej činnosti tak aj vo vedeckovýskumnej oblasti. Jej erudovanosť je nespochybniteľná, či už v národnom alebo v medzinárodnom priestore. Jej výsledky práce sú výrazným obohatením pre odborovú didaktiku zameranú predovšetkým na oblasť chemického vzdelávania. Jej portfólio výsledkov vedeckej práce presahuje obsah chemického vzdelávania, čo je dôkazom toho, že je schopná ponímať predmety prírodovedného charakteru ako celok a fundovane tak prezentovať vízie smerovania prírodovedného vzdelávania a zvyšovania úrovne prírodovednej gramotnosti žiakov. Dr. Kotuláková je odbornou komunitou vnímaná veľmi kladne. **Plne odporúčam, aby PaedDr. Katarína Kotuláková, PhD. bola vymenovaná za docentku a bol jej udelený vedecko-pedagogický titul „docent“ v študijnom odbore odborová didaktika.**

V Banskej Bystrici, 15. 7. 2020

doc. RNDr. Jarmila Kmeťová, PhD.